

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויגש

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה
מאתיים שנה להסתלקות-החילוץ של כ"ק אדמו"ר הזקן

לעילוי נשמת
מרת חי' ברברה ב"ר בנימין ע"ה אנגלסון
נפטרה ביום ח' טבת ה'תשנ"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנה
הו"ח ר' מיכאל וזוגתו מרת לאה
ומשפחתם שיחיו אנגלסון

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ויגש

תוקף העבודה של יוסף שבדורנו - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יש גם את ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", שבא בסיוע ונתינת כח מיוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה"³, (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהוריין"⁴.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", כדי שיקויים ה"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" - "שלא יאמר אותו צדיק⁵ - אברהם (אבינו):, ועבדום וענו אותם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם".

לכאורה אינו מובן: כשאדם נמצא בגלות, ובפרט בגלות קשה ומרה כזו כגלות מצרים, הרי ודאי יוותר על הרווח, ובלבד שייצא מיד מהגלות. כמו שאומרת הגמרא⁶, שבני ישראל אכן טענו (כשאמר להם הקב"ה: "וישאלו גו'"): "ולואי שנצא מעצמנו", ומביאה שם הגמרא "משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים והיו אומרים לו בני אדם: מוציאים אותך למחזור מבית האסורים ונותנים לך ממון הרבה, ואומר להם: בבקשה מכם, הוציאוני היום ואיני מבקש כלום". אם כן, כיצד עיכב הקב"ה את ישראל זמן מסויים בגלות כדי לקיים הבטחת "יצאו ברכוש גדול"? גם אינו מובן טעם הגמרא, "שלא יאמר אותו צדיק וכו'": שהרי ודאי גם אברהם אבינו היה מוותר על ה"רכוש גדול", ובלבד שבניו יצאו ככל המוקדם מהגלות.

לפיכך בהכרח לומר, שלולא הרכוש גדול שיצאו עמו ישראל ממצרים לא היתה נשלמת כוונת ותכלית ביאתם לגלות מצרים, שכן כוונת הגלות היתה - "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"⁶.

וכדי להשלים כוונה זו של גלות מצרים היה צריך יוסף להיות תחילה שליט על כל מצרים,

א. בשעה שנתוודע יוסף אל אחיו אמר להם¹: "וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלקים וישימני וגו' ומושל בכל ארץ מצרים" ומיד לאחר מכן ציווה עליהם למסור ליעקב: "שמני אלקים לאדון לכל מצרים", ולכן: "רדה אלי אל תעמוד".

מזה מובן, שירידת יעקב ובניו לגלות מצרים נעוצה היתה בכך, שיוסף היה מושל ואדון לכל מצרים. כלומר, שיוסף לא רק סיפר כיצד הובילה ההשגחה פרטית לכך שמכירת יוסף תהא סיבה לביאתם למצרים, כי אם גם רמז להם, שעל ידי זה שהקב"ה שמו למושל מצרים, כבר יכול להתקיים ה"רדה וגו', וכוננת גלות מצרים, ניתנת כבר לביצוע.

ב. והביאור בזה בפשטות:

כשהודיע הקב"ה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שבניו ירדו לגלות (מצרים), הבטיחו²: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", משמעות הבטחה זו אינה רק תמורה כנגד הייסורים של "ועבדום וענו אותם", אלא יותר מכך: תכלית כוונת הליכתם לגלות מצרים היתה ביציאתם "ברכוש גדול".

ראיה לדבר: אחד הטעמים³ למכת חושך שהביא הקב"ה על מצרים הוא כדי שבעת החושך יוכלו בני ישראל לבדוק ולמצוא את הכלים היקרים של המצריים, שעל ידי זה יוכלו בני ישראל לקיים את הציווי⁴ "וישאלו

(1) בראשית מה, ז"ט.

(2) בראשית טו, יג"ד.

(3) רש"י שמות י, כב. וראה שמו"ר פי"ד, ג.

(4) שמות יא, ב.

(5) ברכות ט, סע"א. הובא ברש"י שמות יא, ב.

(6) שם ט, ב.

(6*) ראה גם להלן פ' ויחי ופ' בא.

נתגלה ווערן בפועל ווי „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, „וידעו הגוים כי אני ה'“ – דעריבער שפיגלט זיך עס אָפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פירט גלייך אַריין צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין „ויגש אליו יהודה“, אַז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם „ויגש אליו יהודה“, משיח שיבוא בקרוב ממש, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, וועלכער קומט בסיוע ונתנית כח פון יוסף (שבדורנו), „כמוך כפרעה“³, (פרעה דקדושה) ד„אתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין“⁴.

(משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת תשנ"ב)

- (1) יחזקאל לו, כה.
- (2) שם, כח.
- (3) פרשתנו מד, יח.
- (4) זח"א רי, א.

כפי שדברו ועוררו כמה פעמים לאחרונה – שע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כבר סיימו את כל ההכנות לגאולה, וכעת צריכים רק להמשיך את הגאולה בפועל בגשמיות וחומריות העולם (חומריות שנעשית לגשמיות), בגלוי לעיני בשר.

. . . היום צריך רק לפקוח את העיניים, ואזי יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי יהי' כבר בהמעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה. ויש לומר, שזה גופא הוא הטעם לכך שרואים כיום איך שיהודים יכולים לעמוד בעיני היהודים עם כל התוקף והבעלות [הבעה"ב'תישקייט] גם על אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – דכיון שעומדים מיד לפני הגאולה, שבה יתגלה בפועל כיצד „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, „וידעו הגוים כי אני ה'“² – לכן זה משתקף בפועל במצב של דורנו, כהכנה המוליקה ישירות לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. ולהוסיף, שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שיחד עם הסיוע של

לקוטי

ועל ידי כך היתה לו האפשרות לאסוף תחת ידו את עושר כל הארצות – „וילקט יוסף את כל הכסף“ – כל כסף וזהב שבעולם⁷ כדי שיתקיים אחר כך „ואחרי כן יצאו ברכוש גדול“.

ג. הירידה למצרים היתה כדי לברר ולהעלות לקדושה את ניצוצות הקדושה של מצרים. על ידי „עבודתם“ במשך כל שנות הגלות ביררו את ניצוצות הקדושה וכשיצאו ממצרים העלו את הניצוצות למקורם, כמו שנאמר⁸ ביציאת מצרים: „וגם ערב רב עלה אתם“, שהעלו את הר"ב, מאתיים ושנים ניצוצות הקדושה שהיו מצויים מעורבים במצרים.

ניצוצות אלו היו נמצאים ברכוש גדול שנטלו עמם בני ישראל ממצרים. וע"ד שמבאר⁹ הבעש"ט את מאמר רז"ל¹⁰, „התורה חסה על ממונן של ישראל“ וכן יעקב חס על „פכים קטנים“¹¹, שממון יהודי יקר מאד, משום שמצויים בו ניצוצות קדושה שעל האדם לבררם ולהעלותם לקדושה, ועל כן היה צריך להיות „ושאלה אשה משכנתה וגו“¹², כדי לברר ולהעלות הניצוצות שהיו מצויים בתוך „כלי כסף וכלי זהב ושמלות“.

ד. מילוי הכוונה היה גם לטובתם של ישראל. ומשום כך היה אברהם אבינו דורש שהקב"ה יקיים את „ואחרי כן יצאו ברכוש גדול“, אף אם הדבר כרוך בהמתנה – שכן היתה זו טובת בניו.

ביאור הדבר: סדר בירור הניצוצות ושייכותם לנשמות ישראל הוא קבוע כך,

(7) בראשית מז, יד. פסחים קיט, א.
 (8) שמות יב, לח. תו"א ס, ג.
 (9) ראה אור תורה להה"פ רמזי תורה ד"ה התורה חסה.
 (10) ר"ה כז, א וש"ג.
 (11) חולין צא, א. הובא ברש"י בראשית לב, כה.
 (12) שמות ג, כב.

שיחות

ויגש

שכשם שלכל ניצוץ נקבע על ידי מי יתברר, כך נקבעה לכל נשמה הניצוצות שעליה לברר, שניצוצות אלו יש להם שייכות לנשמה פרטית זו. כדברי חז"ל¹³ „אין אדם נוגע במוכן לחברו“, שאי אפשר להשתכר ממה ששייך לחברו – שכך הוא בגשמיות, משום שברוחניות כן הוא (כאמור לעיל, שהרווחים הרוחניים – ניצוצות – מצויים ברכוש הגשמי), שלכל נשמה יש תפקיד לברר ניצוצות מסויימים השייכים אליה בהתאם למהותה. כמבואר ב"רשימה" ¹⁴ של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהקב"ה מסבב הסיבות בהשגח"פ, שאדם זה יפגוש בניצוצות אלו שעליו לבררם. וכל-זמן שאינו מברר ומעלה מהגלות את הניצוץ הקשור לנשמתו, נמצאת נשמתו במקום בו נמצא הניצוץ – שניהם בגלות.

יתרה מזו: בירור הניצוצות שייך וקשור עד לעצם נשמתו. וכיון ש"כל עצם בלתי מתחלק", הרי כל-זמן שחלק, אפילו חלק קטן, מן הניצוצות שלו עדיין נמצא בגלות, נמצא גם בגלות לא רק חלק מהנשמה (יחד עם חלק הניצוצות), כי אם גם עצם הנשמה. כמאמר הבעש"ט¹⁵ „העצם שאתה תופס במקצתו אתה תופס בכלו“.

לכן היתה הוצאת ה"רכוש גדול" ממצרים חשובה גם לטובתם העצמית של ישראל, כי על ידי בירור והעלאת ניצוצות מצרים, נגאלו גם נשמותיהם מגלות מצרים.

נוסף על זה (ועיקר): תכלית השלימות של נברא הרי היא למלא רצון הבורא ולשם כך נברא¹⁶. וכיון שרצון הבורא היה, שיקחו עמהם את כל ניצוצות הקדושה של מצרים,

(13) יומא לו, רע"ב.
 (14) ליקוט לב.
 (15) הובא בהמשך תרס"ז בסופו.
 (16) באריכה עז"ל, ראה שיחת י"ג שבט תשי"א.

נתן תודות לשם⁶.

* * *

מהענינים העיקריים דגאולה האמיתית והשלימה – בנין ביהמ"ק השלישי (למעלה מהמשכן, מבית ראשון ומבית שני), „מקדשׁי אדניׁ כוננו ידיךׁׁ . . יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב„מעשינו ועבודתינוׁ בענינים שהם מעין ודוגמא והכנה לבניית בית המקדש השלישי – עׁי בנין בתים חדשים (והוספה וחזיון הבתים הקיימים כבר) בתים בכל ג' הקוין דתורה תפלה וגמׁח.

(משיחות שׁפ ויגש, ה' טבת תנשׁא)

(6 ראבׁע עהׁפ.

(7 בשלח טו, יז.

נ.ו.

ווי גערעדט און מעורר געווען כמה פעמים לאחרונה – אַז לויט דער הודעה פון כׁק מוׁח אדמוׁר נשיא דורנו, האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

. . . היינט דאַרף מען נאָר אויפּעפענען די אויגן, וועט מען זען ווי די גאַנצע וועלט מאַנט אַז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, אַז דאָס גופא איז דער טעם פאַרוואָס מׁזעט היינט ווי אידן קענען שטיין בעניני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעהׁבישקייט אויך אויף אוהׁע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אַז מׁשטייט גלייך פאַר דער גאולה, ווען עס וועט

שיחות

ׁכלי כסף וכלי זהבׁ, שיוסיפו וייכללו בעבודה של אהבה (כסף) ויראה (זהב).

ו. יש טוענים: מה לי ולגלות! למה לי לעסוק בעניני גלות, מוחל אני ומוותר על הרכוש גדול, על העילוי שיהיה לנשמתי על ידי בירור הניצוצות, ובלבד שלא אצטרך להתייגע בגלות, חושך כפול ומכופל, בענינים גשמיים וחומרים; מוטב שאסתגר בד' אמות של תורה ותפילה. עליהם לדעת:

(א) כשאננם ממלאים בשלימות את העבודה המוטלת עליהם, נותרת נשמתם בגלות, טענתם שישתגרו בד' אמות של תורה ותפלה ולא יתעסקו עם הגלות, שייכת רק לגבי ׁכוחותם הגלוייםׁ, אבל עצם הנשמה הרי נמצאת עדיין בגלות יחד עם הניצוצות שעליה לברר. שכן הכוחות הגלויים הנמצאים בקדושה אינם הוכחה על העצם²¹. התכונות אפילו קלה בזה, תביא אותו לעסוק בעבודת הבירורים השייכת לו, כי ׁוכל אשר לאיש יתן בעד נפשוׁׁ²², וכל שכן בעד העצם שלו.

(ב) אפילו אם היה יכול לצאת מהגלות, ולהגיע למדריגות גבוהות מאד מבלי שיעסוק בתפקידו בעבודת הבירורים – מה יועילו לו כל העילויים, ואילו עילויים הם, אם הוא עושה היפך רצון העליון שהוא ורצונו אחד¹⁶.

וזהו ההוראה מגלות ויציאת מצרים: הׁעבודהׁ צריכה להיות בהתעסקות עם העולם; לברר את הניצוצות שבגלות – ׁוינצלׁ את מצרים, כמצודה שאין בה דגן כמצולה שאין בה דגיםׁ⁶, וללכת יחד עמהם לקבל פני

ויגש

היתה זו הטובה הגדולה ביותר עבורם; על ידי זה הגיעו לשלימותם הכי נעלית.

ה. ענין זה של גלות מצרים ויציאת מצרים הוא הוראה עבורנו בגלות האחרון, כי גלות מצרים היא שורש לכל הגלויות¹⁷.

כוונת הגלות אינה רק עונש לחטאים ועוונות, אלא כוונתה ותכליתה היא בירור הניצוצות. כפי שתורת החסידות מבארת את מאמר רזׁל¹⁸ ׁלא הגלה הקבׁה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גריםׁ, ׁגריםׁ הם ניצוצות הקדושה שבתוך הדברים הגשמיים. על כן יש לדעת כי ׁהעבודהׁ צריכה להיות – ׁושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתהׁ: ׁאשהׁ מרמות לנשמה¹⁹, ובא אליה הציווי מהקבׁה, שלא רק היא בעצמה צריכה לצאת מהגלות, כי אם ׁושאלה משכנתה ומגרת ביתהׁ, עליה ליטול עמה את ניצוצות הקדושה הנמצאים בגוף ונפש הבהמית ובחלקה בעולם.

ׁשכנתהׁ מסמלת את הענינים שבאים עמם במגע רק מפעם לפעם (כשכן שאין נפגשים עמו תדיר); ׁגרת ביתהׁ, הם הענינים שנמצאים עמו בתמידות (כאדם שדרים עמו ביחד באותו בית). והציווי הוא, שצריך להוציא מהגלות לא רק את הניצוצות מדברים שעוסקים בהם תמיד (ׁמגרת ביתהׁ), כי אם גם את הניצוצות הנמצאים בדברים שנתקל בהם רק מפעם לפעם (שכן כשנפגשים עם מישהו או משהו אין זה מקרה חׁז, אלא בהשגחה פרטית, כי ׁיש מנהיג לבירהׁ²⁰, ומלמעלה מזמינים לו כל הדברים שהוא צריך לברר ולהעלות לקדושה), כדי לעשות מהם

(17 ראה ויקׁר פיׁג, ה: כל המלכויות נקראו על שם מצרים על שם כוׁ.

(18 פסחים פו, ב. תוׁא ו, א.

(19 תׁז תׁזׁ (כב, ב).

(20 בׁר רפליׁט.

(21 ראה לקוׁת ויקרא נ, ד. דׁה אשׁינו תרצׁו (נדפס בספר מאמרים – קונטרסים עׁ 732).

(22 איוב ב, ד.

הוספה

בשורת הגאולה

י.

מהטעמים לכך שהמעמד ומצב ד, ויחי יעקב בארץ מצרים" (שגם בזמן הגלות נעשה יהודי בעה"ב על העולם, "אדוני הארץ",²² ולכן מקבל עזר וסיוע ממלכות המדינה באופן ש, טוב כל ארץ מצרים לכם הוא"²³) מודגש ביותר בדורנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מודגשת בו ההכנה להפיכת הגלות ע"י "טעימה" מעין זה בזמן הגלות – שבסמיכות לטוף הגלות נעשה מעמד ומצב ד, ויחי יעקב בארץ מצרים", והולך וניתוסף ככל שמתקרבים יותר להפיכת הגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

... ובמיוחד בשנת "גס" (תש"ג) ושנת "גפלאות אראנו" (ג"א) – כפי שראינו במוחש הנסים והנפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד בנוגע להיחס דמלכות המדינה היא ("מעצמת-על") לאפשר ולעזור ולסייע לבנ"י להיות במעמד ומצב של הרחבה, לצאת מן המיצר אל המרחב, באופן שגם בארץ מצרים (ברגעי הגלות האחרונים) יהי' אצלם מעמד ומצב ד, ויחי יעקב",

וכל זה – מפני שעומדים בסמיכות ממש להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשונו של דוד מלכא משיחא, "נעים זמירות ישראל", במזמור פ"ט: "כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי", "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", ועד לסיום וחותרם המזמור: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", "ראה... ביאת המשיח, על כן

- (1) ויחי מז, כח.
- (2) מקץ מב, ל. לג.
- (3) ויגש מה, כ.
- (4) פסוק ד.
- (5) פסוק כא.

לקוטי

ויגש

שיחות

ז. על הפסוק "זאת יהודה שלח לפניו להורות לפניו גשנה" אומר רש"י בשם המדרש²³: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". מכאן רואים אנו, שכאשר יהודי צריך ללכת למדינה חדשה, צריך הוא לכל לראש לדאוג, עוד לפני הליכתו לשם, שיהיה באותה מדינה מקום של תורה, כי התורה היא כל קיומו וחייו של האדם. אלא שצריך להבין:

לשם מה היה צריך יעקב לשלוח שליח מיוחד, את יהודה, למצרים, לתקן שם מקום תורה – הרי עוד לפני זה היה יוסף שם ויכול היה איפוא לתקן בית תלמוד על ידי יוסף, ועוד ועיקר: על פי מרו"ל²⁴ מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם כו' אברהם כו' יצחק כו' יעקב כו' – ומן הסתם היה כן גם אצל יוסף. ובפרט לפי פירוש רז"ל²⁵ על הפסוק "כי בן זקונים הוא לו" שיעקב מסר ליוסף כל מה שלמד. וכן על הפסוק²⁶ "וירא את העגלות", שיוסף נתן סימן ליעקב על הלכות עגלה ערופה שלמד עמו יעקב; והרי הנהגתו של יוסף היתה במדריגה כה נעלית, שיעקב אמר עליו: "רב עוד יוסף בני חי", גם לפי רוח הבנתו של יעקב אבינו היה יוסף בבחינת "חי"²⁷, עד שהדבר הביא ל"ותחי רוח יעקב אביהם – שרתה עליו שכינה"²⁸.

ח. ידוע²⁹ ההבדל בין דרגת יוסף לבין דרגת יעקב והשבטים: יעקב אבינו (וכך גם האבות אברהם ויצחק) והשבטים התנורו מעולם הזה. ולכן בחרו להיות "רועי צאן" כדי למעט ככל האפשר ממגע עם עניני עולם הזה, העלולים להפריע לתורה ועבודה. מה שאין כן יוסף לא היה רועה צאן כבר מנעוריו; גם כשנמכר לעבד במצרים היה עסוק בנהול עסקיו של פוטיפר, כמו שכתוב³⁰: "ויבא הביתה לעשות מלאכתו" – ומתרגם אונקלוס: "למבדק בכתבי חושבנא", שניהל את החשבונות, שבכלל הרי זו טרדה גדולה; ובמיוחד לאחר מכן, כשנעשה משנה למלך והנהיג את כל ממלכת מצרים, עד כדי כך³¹ ש"על פיך ישק כל עמי גו'. ומבלעדיך לא ירים איש וגו'", שפיקח על כל אחד בכל הארץ, ואם כן הרי היה עסוק מאד בעניני מצרים – ועם כל זה לא הפריע לו כלל להיות בה בשעה בתכלית הדבקות באלקות.

זאת אומרת, שאצל יוסף האירה בגלוי דרגת האלקות שהיא למעלה מלהיות מקור לעולמות, שלגביה אין העולם תופס מקום כלל, ובמילא אין שייך לומר שהענינים והטרדות שבעולם יעסיקו אותו ויבלבלו את דביקותו באלקות. אף שגם אצל האבות והשבטים האיר אלקות בגילוי, אבל היתה זו דרגא באלקות המתלבשת בעולם, ומובן שהעולם תופס בה מקום. ולכן היו "רועי צאן", והתנורו מטרדות העולם כדי שעניני העולם לא יבלבלו להתקשרותם ודבקותם התמידית בהקב"ה. אבל אצל יוסף האירה מדריגה כה עליונה של אלקות שהיא למעלה מהעולם ופועלת בו בבחינת "סובב", ולכן היה מסוגל

(23) תנחומא ויגש יב. יל"ש רמז קנב.

(24) יומא כה, ב. ובלקח טוב שמות ג, טז: לא פסקה זקנה ומביא ראי' מאברהם יצחק יעקב ויוסף.

(25) בראשית (לו, ג) וברש"י וב"ר שם.

(26) בראשית מה, כז. ב"ר פצ"ד, ג. זח"א רי, ב. הובא ברש"י שם.

(27) ראה ב"ר שם ובחדושי הרד"ל שם. זח"א קסד, א ובכ"מ.

(28) רש"י בראשית (מה, כז) על פי התרגום. אדר"נ ספ"ל.

(29) תו"ח ד"ה בן פורת יוסף. ספה"צ להצ"צ פא, א. ד"ה ומקנה רב תרכ"ט.

(30) בראשית לט, יא.

(31) בראשית מא, מ. מא, מד.

להיות עסוק בטרדות העולם ואף על פי כן לא יבלבלוהו מתכלית דבקותו באלקות.

ט. עילוי זה של מדריגת יוסף – שגם בהיותו עוסק "בכתבי דחושבנא" וטרדות העולם היה בתכלית הדיבקות באלקות – הרי זה בנוגע למעלת נשמתו, אבל לגבי לימוד התורה, שעל האדם הלומד להיות מאוחד עם התורה³², חייב להיות "תורתו אומנתו", שכל עסקו יהיה רק בתורה. ולכן כשהוא מתעסק בנוסף לתורה גם בדברים אחרים, אף שהם על פי תורה, וגם אז הוא מרכבה לאלקות, הרי חסר בתכלית היחוד של האדם עם התורה. התאחדות מוחלטת יכולה להיות רק כש"תורתו אומנתו" ואין לו עסק כלל עם דברים אחרים, אפילו ענינים שעל פי תורה³³.

כמו שאמר אביי³⁴, שכאשר היה צריך לעשות אפילו עבודה קלה עבור "אם" (האשה האומנת) שלו, גרם לו הדבר בלבול בלימוד התורה.

יתרה מזו מצינו בהלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן³⁵: הוא מחלק שם בין אופן לימוד התורה לפני הנישואין – וכן שנים־שלוש שנות לימודיו לאחר הנישואין, "בטרם יוליד בנים הרבה", שיכול אז ללמוד תורה ללא טרדות רבות – לבין הלימוד מאוחר יותר, כשיש עליו עול הפרנסה, "רחיים על צוארו", אף שלכאורה יתכן שגם מאוחר יותר, כשצריך לפרנס את בני־ביתו, לא יהיה טרוד כל־כך, כמו למשל עשיר גדול שאינו צריך להתייגע לפרנסה, – הרי מאחר שרובץ עליו בכל זאת

(32) תניא פ"ה ופכ"ג.

(33) עדי"ו, ראה ג"כ שיחת שמחת בית השואבה תשכ"ג (נדפס בלקו"ש ח"ד [המתורגם] ע' 140) בענין מעלת לולב – אף שרק טעם (תורה) יש לו – על אתרוג שיש לו טעם וריח (תורה ומצות), כי הריח (ההשתדלות במצות) ממעט את היחוד עם הטעם.

(34) עירובין סה, א.

(35) רפ"ג.

עול פרנסת בני הבית, אין לו את מעלת לימוד התורה כפי שהיא לפני הנישואין ומיד לאחריה.

זהו גם הטעם³⁶ שהלויים – שכל עבודתם היתה בבית המקדש וללמד תורה – לא היה להם חלק ונחלה בארץ ישראל. שכן אילו היה עליהם להתעסק עם דברים צדדיים, של נחלה, באיזה אופן שהוא, היה הדבר מפריע לשלימות עבודתם. כך גם עתה, לאחר שחרב בית המקדש, "ואין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד"³⁷, הרי אלו המבקשים לעשות את עבודת בית המקדש (ד' אמות של הלכה) אין להם לעסוק בענינים צדדיים מלבד לימוד התורה; "תורתם צריכה להיות "אומנתם" וכלשון הרמב"ם³⁸: לוי.. הובדל לעבוד את ה' כו' לפיכך הובדלו מדרכי העולם כו' ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו כו'.

י. לפי כל הנ"ל יובן מדוע היה צריך יעקב לשלוח את יהודה לתקן בית תלמוד במצרים, ולא הסתפק בלימוד התורה של יוסף. נכון, אמנם היה יוסף הצדיק תמיד מאוחד ודבוק בתכלית עם הקב"ה, אין זה אלא, עילוי הנוגע לנשמתו שלו. אבל בנוגע ללימוד התורה, הרי עקב עניניו השונים של מושל בכל ארץ מצרים, של וילקט יוסף וכו' – כנ"ל בארוכה – לא היה יכול לימודו להיות באופן של תכלית שלימות "תורתו אומנתו", כאמור. לפיכך, אף שאצל יוסף עצמו לא היה פגם ח"ו – אבל לצורך העולם וקיומו, (שהתורה היא ראשונה משלושה העמודים עליהם העולם עומד)³⁸, שלח יעקב את יהודה (שהיה רועה צאן, פרוש

(36) רמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל.

(37) ברכות ה, א.

(38) אבות פ"א מ"ב.

מהעולם), להקים במצרים ישיבה ובית תלמוד שבו לא יהיה ללומדי התורה עסק כלל עם ענינים אחרים – נעלים ככל שיהיו, גם באופן של מרכבה³⁹ – אלא שכל עסקם יהיה רק בתורה בלבד.

יא. תורה והוראותיה הן לכל דור: על תלמידי הישיבות לדעת שענינם הוא תורה בלבד, ולדברים אחרים אין להם כל שייכות. גם עבודת גמילות חסדים הנדרשת לשם לימוד

התורה, כמאמר רז"ל⁴⁰: "כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו", שתורה ללא גמילות חסדים אינה מספיקה – שלכן דרשו רבותינו שגם תלמידי הישיבות יעסקו בהפצת מעיינות החסידות בפרט והפצת היהדות בכלל – צריכה עבודה זו של גמילות חסדים להיות באופן כזה שלא ינתק אותם מהתאחדותם עם התורה, אלא אדרבה – כדי שתורתם תהיה כדבעי. ועל ידי לימוד התורה באופן זה יש ויהיה קיום לעולם.

(משיחת ש"פ 9 מקץ תשכ"ב)

(40) יבמות קט, ב. וראה ספר המאמרים ה'תש"ח ע' 266 הערה 1.

(39) ראה תניא פכ"ג: המח' וההרהור בד"ת כו' ולא מרכבה לבד.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד